

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

PLENUL

HOTĂRÂRE nr. 845

din 24 august 2015

În ședința Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din data de 24 august 2015, cu ocazia analizării unui studiu de drept comparat înaintat de Direcția afaceri europene, relații internaționale și programe prin nota nr. 6200/1154/DAERIP/17903/ST/2015, s-a pus în discuție necesitatea adoptării unei hotărâri de principiu privind posibilitatea magistraților de a fi acționari sau asociați la o societate comercială, respectiv de a dobândi prin moștenire acest drept.

Analizând nota Direcției afaceri europene, relații internaționale și programe și văzând înscrisurile atașate, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii reține următoarele:

În realizarea studiului de drept comparat, s-a avut în vedere posibilitatea ca judecătorii și/sau procurorii din alte state membre ale Uniunii Europene să desfășoare activități comerciale sau să poată deține calitatea de asociat, membru în organele de conducere, administrative sau de control ale unei societăți civile sau comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, etc., precum și menținerea unei astfel de calități obținute prin moștenire.

În Danemarca, Norvegia, Marea Britanie, Portugalia, Muntenegru, Polonia, Austria și Croația cerințele funcției de judecător sau procuror implică restricții severe asupra domeniului de implicare permis acestora în demersurile cu caracter comercial.

Dispozițiile legale naționale prevăd, de asemenea, multiple restricții privind activitățile remunerate sau nu, fără legătură cu atribuțiile profesionale, pe care un judecător sau procuror le poate desfășura,

Astfel, Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare prevede:

”Art. 8 - (1) Judecătorilor și procurorilor le este interzis:

- a) să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpuse;
- b) să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură;
- c) să aibă calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome;

- d) să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic.

(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1) lit. c), judecătorii și procurorii pot fi acționari sau asociați ca urmare a legii privind privatizarea în masă.”

2) Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare:

”Art. 102 - Magistraților le este interzis:

- a) să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură;
- b) să aibă calitatea de asociat, membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, societăți naționale ori regii autonome;

- c) să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpuse;

- d) să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic.”

Din dispozițiile art. 8 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, sus citate, judecătorilor și procurorilor le este interzis să aibă calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit,

societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome.

Însă, potrivit art. 8 alin. (2) din același act normativ, prin derogare de la prevederile alin. (1) lit. c) sus indicate, judecătorii și procurorii pot fi acționari sau asociați ca urmare a legii privind privatizarea în masă.

Această interdicție este reglementată și în art. 102 din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, care prevede că magistraților le este interzis să aibă calitatea de asociat, membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, societăți naționale ori regii autonome.

Interdicțiile sus indicate sunt justificate de imperativul realizării actului de justiție în acord cu principiile statutare, al independenței și al imparțialității, în scopul înlăturării justiției, apărarea intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, a drepturilor și libertăților cetățenilor.

Așadar, din textele legale mai sus expuse reiese că judecătorilor și procurorilor le este permis să dețină calitatea de acționar/asociat, doar ca urmare a procesului de privatizare în masă, în condițiile legii.

Procesul de privatizare în masă a reprezentat strategia adoptată după anul 1990 de statul român pentru privatizarea unităților economice de stat. În esență, acest proces a constat în reorganizarea unităților economice de stat în regii autonome și societăți comerciale și trecerea unei părți din capitalul social al acestora din urmă în proprietate privată, cu titlu gratuit și obligatoriu, în condițiile prevăzute de lege.

Totodată, sub aspectul aplicării acestor interdicții, din interpretarea sistematică a normelor juridice sus indicate reiese faptul că în legislația primară nu se face distincție între modalitățile în care este dobândită calitatea de acționar/asociat, respectiv prin moștenire, cesiune, vânzare, donație etc., singura excepție prevăzută de lege vizând situația în care calitatea de acționar/asociat este dobândită ca urmare a legii privind privatizarea în masă.

În aceste condiții, de lege lata, aplicând regula de interpretare logică exprimată prin adagiul ”ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus”, rezultă că dobândirea calității de acționar/asociat de către magistrați prin orice altă modalitate decât cea expres prevăzută de lege (privatizare în masă) este interzisă.

Totodată, Plenul apreciază că, deși prevederile art. 8 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 303/2004 fac referire la calitatea de asociat la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, societăți naționale ori regii autonome, totuși, această noțiune generală include atât calitatea de asociat cât și pe aceea de acționar.

În acest sens, prevederile art. 2 și art. 4 din Legea nr. 31/1990 – Legea societăților, stipulează că dacă prin lege nu se prevede altfel, societățile cu personalitate juridică se constituie în una dintre următoarele forme: a) societate în nume colectiv; b) societate în comandită simplă; c) societate pe acțiuni; d) societate în comandită pe acțiuni și e) societate cu răspundere limitată, iar societatea cu personalitate juridică va avea cel puțin doi asociați, în afară de cazul în care legea prevede altfel.

Astfel, atâta vreme cât calitatea de acționar nu este dobândită de magistrat în mod direct ca urmare a legii privind privatizarea în masă, Plenul apreciază că acesta nu poate deține calitatea de acționar/asociat la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, societăți naționale ori regii autonome.

În ceea ce privește situațiile în care dobândirea calității de acționar/asociat are loc prin moștenire, Plenul apreciază că nici aceasta nu este permisă de dispozițiile legale, în lipsa unei mențiuni exprese în acest sens.

Cu toate acestea, Plenul apreciază că intenția legiuitorului nu a fost ca interdicția dobândirii calității de acționar/asociat să se aplice și în cazul dobândirii acțiunilor prin acte mortis cauza, respectiv prin moștenire, având în vedere și faptul că în aceste situații, transmiterea acțiunilor/părților sociale are loc independent de voința magistratului, transmiterea patrimoniului celui care decedează realizându-se ope legis, similar procesului de privatizare în masă. Chiar dacă moștenitorii au un drept de opțiune succesorală, acest fapt nu este de natură a schimba împrejurările ce determină

transmiterea acțiunilor/părților sociale și care survin independent de voința magistratului.

Plenul are în vedere în acest sens și faptul că exercitarea dreptului de opțiune succesorală operează în bloc cu privire la activul și pasivul unei moșteniri, nefiind admisibilă acceptarea unei părți din moștenire și renunțarea la altă parte.

Astfel, conform art. 1100 alin. (1) din C.civ. "Cel chemat la moștenire în temeiul legii sau al voinței defunctului poate accepta moștenirea sau poate renunța la ea." De asemenea, potrivit art. 1101 din același Cod, "Sub sancțiunea nulității absolute, opțiunea succesorală este indivizibilă și nu poate fi afectată de nicio modalitate".

Cu toate acestea, excluderea magistraților de la posibilitatea de a dobândi și deține acțiuni/părți sociale prin moștenire este excesivă și nejustificată, mai ales că nimeni nu poate fi obligat să renunțe la o succesiune doar pentru motivul că aceasta cuprinde acțiuni sau părți sociale la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, societăți naționale ori regii autonome și reprezintă o încălcare a dreptului fundamental de proprietate privată prevăzută de art. 44 din Constituție.

Astfel, Plenul apreciază că se impune o modificare legislativă în sensul acordării unui interval de timp magistratului ce a dobândit una dintre calitățile menționate, prin moștenire, pentru a proceda la înstrăinarea acesteia, urmând a fi sesizat Ministerului Justiției cu următoarea propunere de modificare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată:

„Art. 8 alin. (11): „În cazul dobândirii, prin moștenire, a calității de asociați sau acționari la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome, judecătorii și procurorii sunt obligați să ia măsurile necesare, astfel încât starea de incompatibilitate să înceteze în termen de maxim un an de la dobândirea respectivei calități.”

Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 36 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, și ale art. 19 alin. (1) pct. 17 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al

Magistraturii, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 326/2005, cu modificările și completările ulterioare, prin vot direct și secret, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți,

**PLENUL
CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII
HOTĂRĂȘTE**

Art.1 – Funcția de judecător, respectiv procuror este incompatibilă cu cea de asociat sau acționar la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome, și în situația în care aceste funcții au fost dobândite prin moștenire.

Art.2 - Prezenta hotărâre va fi publicată pe site.

Dată în București, la data de 24 august 2015

Președinte,
Judecător Marius Badca TUDOSE